

Těžký osud Židovky z Meziříčí. Nová kniha líčí skutečné události

Velkou tyfovou epidemií v 50. letech minulého století a válečné transporty Židů z Valašského Meziříčí propojuje děj knihy Hana, jejíž autorkou je Alena Mornštajnová.

MARTINA MALÁ

VALAŠSKÉ MEZIŘÍČÍ | Rodiče i sourozenci devítileté Miry zemřou v roce 1954 na tyfovou nákazu a o dívku se stará zádumčivá teta Hana. Mira časem pochopí, proč má teta na předloktí vytetované číslo a proč je tolik schoulená do sebe. „I když se v knize objevuje smrt a dotýkám se i hrůz koncentračních táborů, snažila jsem se, aby kniha nevznívala pesimisticky,“ říká valašskomeziříčská spisovatelka Alena Mornštajnová.

Jak vás napadlo zasadit děj knihy do doby velké tyfové epidemie ve Valašském Meziříčí?

Tyfová epidemie byla tehdy docela rozsáhlá, přesto dnes už o ní moc lidí neví. U nás v rodině se tato událost tradovala, protože onemocněla i moje babička. Onemocnělo na 200 lidí, snad 11 dokonce zemřelo. Nemocní byli rozváženi do všech nemocnic v okolí. Chtěla jsem připomenout událost, která není až tak dávna a zasáhla spoustu lidí ve městě.

INZERCE

Ekologická likvidace autovraků ZDARMA.
Včetně potvrzení na místě.

500 až 1500 Kč za váš vrak

Odvoz ZDARMA.
Dobrotice 776 719 631

Alena Mornštajnová vycházela v novém románu Hana ze skutečných reálií. Některé příběhy jí ale přišly tak smutné, že je nezařadila. FOTO | Z. NĚMEC, MAFRA

Druhou dějovou linku tvoří příběh židovské dívky Hany, která je tetou devítileté Miry, jejíž rodina podlehně práve tyfové nákaze. Jak se oba osudy proplétají?

Při studiu materiálů o tyfové epidemii jsem narazila i na starší události, které se týkaly transportu Židů z Meziříčí do Terezína a jejich dalších osudů. Napadlo mě, že bych mohla obě linky spojit. Děj začíná tím, jak se Miřina rodina nakazí a teta Hana se o ni musí postarat. Do toho se čtenář retrospektivně dozvídá Hanin příběh, který zachycuje přerod bezstarostné dívky v ženu, jež zažila hrůzy koncentračního tábora. I když je to téma velmi smutné, snažím se, aby kniha nevznívala pesimisticky.

Proč jste dívkám vybrala jména Hana a Mira?

V Meziříčí žil pan Heller, který byl předsedou tamní židovské obce. Musel vypracovat seznam Židů, kteří museli do transportu. Měl dvě malé dcery, měly snad tři a pět let, které se jmenovaly Hana a Mira. I ony musely do Terezína, pak do Osvětimi, kde zahynuly. To ale v knize vůbec není, přišlo mi to natolik smutné, že jsem to tam nemohla dát. Jen jsem si vypůjčila jejich jména.

Nakolik je vaše kniha pravdivá a do jaké míry se jedná o fabulaci?

Veškeré reálie a fakta vycházejí ze skutečnosti. Smyšlené jsou příběhy postav, které v knize jsou. Mluvila jsem s pa-

Alena Mornštajnová

Narodila se v roce 1963. Vystudovala angličtinu a češtinu na Filozofické fakultě Ostravské univerzity. V současné době pracuje jako lektorka anglického jazyka a překladatelka. Žije ve Valašském Meziříčí. Debutovala v roce 2013 románem **Slepá mapa**, který se dostal do užší nominace na **Cenu Česká kniha 2014**. Její druhý román **Hotýlek** vyšel v roce 2015. Nyní se na pultech knihkupectví objevila její nejnovější kniha **Hana**. Všechna tři díla vydalo brněnské nakladatelství Host.

Zdroj: nakladatelství Host

mětníky, chodila do archivu, četla už zpracované materiály. Na skutečných reáliích jsem postavila smyšlený příběh a ty dvě události – odsun Židů a tyfovou epidemii – jsem propojila příběhem dívky Miry a její tetě Hany.

Co bylo pro vás nejtěžší?

Složitě bylo dopátrat se toho, jak se události ve skutečnosti odehrály. V reáliích jsem chtěla být konkrétní a přesná. Na jednu věc ale vzpomínali pamětníci různě. Někdo mi třeba řekl, že při tyfové epidemii se domy označovaly křížem na znamení, že už tam proběhla dezinfekce. Jiní lidé tvrdili, že je to nesmysl. Stejně tak jsem se nedopátrala, jestli Židy odváželi v dobytých vagoncích, nebo normálními vlaky. Těžké také bylo zjistit, jak město tehdy vypadalo.

Čekalo na vás při studiu materiálů nějaké překvapení?

Zaujalo mě, jakým způsobem se lidé dozvídali o zdravotním stavu svých příbuzných, kteří byli při tyfové nákaze odvezeni do nemocnic. V určité hodině na náměstí veřejně rozhlasem hlásili jméno a v jakém stavu se nemocný nachází.

Lidem to tehdy nevdalo?

Ne. Sami mi říkali: „Vždyť jak bychom se v Meziříčí dozvěděli, jak je na tom příbuzný v nemocnici v Hradišti? Jet jsme tam za ním nemohli, telefony nebyly.“ Stále jsem na to musela myslet. Představte si, že přijдете na náměstí a tam vám rozhlas ohlásí, že vám umřela maminka nebo dítě. Nepředstavitelné.

Jak dlouho jste strávila přípravou knihy?

Zhruba dva a půl roku. První půlrok jsem sbírala materiály a vymýšlela příběh. Když začínám psát, mám už příběh v hlavě, ale během psaní přijdu na věci, které ještě musím dohledat.